

בש"פ 8132/21 - אהרון קוסובסקי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון
בש"פ 8132/21

לפני: כבוד השופט ד' ברק-ארז

העורר: אהרון קוסובסקי

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטותיו של בית המשפט המחוזי בירושלים
מיום 26.7.2021 ומיום 22.11.2021 במ"ת
10985-07-21 שניתנו על ידי כבוד השופט ח'
זנדברג

תאריך הישיבה: כ"ח בכסלו התשפ"ב (02.12.21)

בשם העורר: עו"ד דותן דניאלי

בשם המשיבה: עו"ד יובל קדר

החלטה

1. בפני ערר על החלטותיו של בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 26.7.2021 ומיום 22.11.2021 (מ"ת 10985-07-21, השופט ח' זנדברג) שקבע כי קיימות ראיות לכאורה ועילת מעצר בעניינו של העורר, והורה על מעצרו עד תום ההליכים.

רקעוהליכיםקודמים

2. ביום 6.7.2021 הוגש נגד העורר כתב אישום. על-פי המתואר בכתב האישום, המתלונן, ששכר רכב קדילאק מאדם בשם יוסף אבני (להלן: אבני), חדל מלשלם את דמי שכירות הרכב בחודש ינואר 2021 או בסמוך לכך. בעקבות זאת

עמוד 1

העורר פנה למתלון, הציג עצמו כשותפו של אבני, ושאל אותו מדוע הוא אינו מחזיר את הרכב. כתב האישום מגולל את חילופי הדברים הנטענים בין הצדדים בשיחה טלפונית ובהודעות ביישומן "ווטסאפ". בין היתר נטען כי העורר שלח למתלון תמונה של דלת הכניסה לבית הוריו של האחרון. בעקבות השיחה וההתכתבות האמורות, יוחסה לעורר עבירה של סחיטה באיומים בנסיבות מחמירות לפי סעיף 428 סיפא לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

3. העורר נעצר לראשונה ביום 20.6.2021. בד בבד עם הגשת כתב האישום הוגשה בקשה למעצרו של העורר עד תום ההליכים בעניינו. המדינה טענה כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת אשמתו של העורר, לרבות הודעות המתלון במשטרה וצילומי מסך של התכתבויות ביישומן "ווטסאפ". המדינה טענה כי המעשים המיוחסים לעורר מלמדים על מסוכנותו וכן כי קיים חשש משיבוש הליכי משפט. המדינה הוסיפה כי על אף גילו הצעיר יחסית של העורר, שהוא צעיר כבן 22, יש לו עבר פלילי משמעותי הכולל שבע הרשעות קודמות בגין נגזרו עליו 39 חודשי מאסר במצטבר. כמו כן צוין כי נגד העורר תלוי ועומד עונש מאסר על תנאי בר-הפעלה.

4. בדיון שהתקיים בבית המשפט המחוזי ביום 20.7.2021 טען בא-כוח המדינה כי התשתית הראייתית הלכאורית מתבססת על הודעותיו של המתלון במשטרה, ובפרט על הודעתו מיום 30.6.2021 שבה תיאר את גרסתו לאירועים ועל בסיסה נוסח כתב האישום. בא-כוח המדינה הוסיף והפנה לגרסת המתלון באשר להתכתבות בינו לבין העורר, על-אף שחלקה הגדול, כך נטען, נמחק ולא ניתן לאיתור. בא-כוחו של העורר טען, מנגד, כי התמונה הראייתית הלכאורית אינה מלמדת על ביצוע עבירה של סחיטה באיומים מצד העורר, וכי לכל היותר היא מצביעה על "שיח בין עבריינים". בא-כוח העורר הוסיף וטען לכרסום משמעותי בראיות התביעה בשל סתירות שקיימות לגישתו בגרסאות שמסר המתלון. כמו כן, הוא הצביע על כך שהעורר שהה בחו"ל במועד שבו על-פי הנטען השניים שוחחו, ולכן לא יכול היה לצלם את דלת בית-הוריו של המתלון באותה עת. בסיכומו של דבר נטען כי הראיות הלכאוריות שהוצגו אינן מספיקות לצורך הוכחת אשמתו של העורר וכי ממילא אין הצדקה למעצרו.

5. ביום 26.7.2021 קבע בית המשפט המחוזי כי קיימת תשתית ראייתית לכאורית מספקת לצורך מעצרו של העורר. ביחס לכך הפנה בית המשפט המחוזי להודעתו של המתלון מיום 30.6.2021, כמו גם לצילומי המסך של הודעות ה"ווטסאפ" בין השניים. בית המשפט המחוזי קבע כי אף שישנם הבדלים מסוימים בין הגרסאות שמסר המתלון "גרעין הגרסה ועיקריה דומים בהודעות המתלון כולן", בית המשפט המחוזי הוסיף כי סוגיית אמינותו של המתלון תתברר בהליך העיקרי. כמו כן, בית המשפט המחוזי קבע כי טענת בא-כוחו של העורר לפיה שהה בחו"ל בעת השיחה בין השניים אינה מעלה ואינה מורידה דבר, שכן לפי גרסת המתלון הוא קיבל שיחה באמצעות יישומן "ווטסאפ", ממספר שאינו ישראלי, וכי לכאורה לא היה קושי לשלוח את התמונה המציגה את בית הוריו של המתלון גם כאשר העורר אינו נוכח במקום באותה עת. בהחלטה נוספת מיום 28.7.2021 הורה בית המשפט המחוזי (השופט א' רומנוב) על הזמנת תסקיר של שירות המבחן שיבחן את האפשרות לשחרר את העורר לחלופת מעצר.

6. להשלמת התמונה יצוין כי בדיון שהתקיים ביום 16.8.2021 עדכן בא-כוח המדינה כי העורר עצור עד למתן החלטה אחרת בתיק תעבורה המתנהל בבית משפט השלום לתעבורה בירושלים בגין עבירות של נהיגה בזמן פסילה ונהיגה ללא רישיון נהיגה וללא ביטוח (מ"ת 981-07-21). עיון בהחלטת המעצר שניתנה במסגרת אותו הליך (מיום 2.8.2021) מעלה כי בית המשפט לתעבורה (השופט א' איתן) הורה על מעצרו של העורר לנוכח קיומה של החלטת מעצר בתיק המתנהל דנן.

7. ביום 26.8.2021 הוגש תסקיר המעצר בעניינו של העורר, ובמסגרתו העריך שירות המבחן כי קיים סיכון גבוה למעורבות חוזרת של העורר בעבירות אלימות. שירות המבחן בחן את שני אחיו של העורר ואת בת הזוג של אחיו שהוצעו כמפקחים, ועל אף שהתרשם מהתגייסותם של האחים, ציין כי הם יתקשו להוות גורמי סמכות עבורו. לפיכך, ובשים לב למסוכנות הגבוהה הנשקפת ממנו, הומלץ שלא לשחרר את העורר ממעצר.

8. ביום 13.10.2021 הוגש תסקיר משלים בעניינו של העורר, ובו נבחנו מפקחים נוספים שהוצעו על-ידו. שירות המבחן התרשם כי המפקחים המוצעים אינם מסוגלים לזהות מצבי סיכון בהתנהגות העורר ולמנוע אותם, ומשכך גם אז לא המליץ על שחרורו של העורר ממעצר.

9. ביום 22.11.2021 הורה בית המשפט המחוזי על מעצרו של העורר עד תום ההליכים המשפטיים בעניינו. בית המשפט המחוזי קבע כי שירות המבחן שלל את שתי חלופות המעצר שהוצעו על-ידי העורר, וכי אין הצדקה במקרה זה לסטות מהמלצתו השלילית של שירות המבחן. בית המשפט הוסיף כי המפקחים המוצעים נחקרו בפניו, ואף הוא התרשם שהיכרותם עם העורר מועטה ושלא יהיה ביכולתם לאיין את מסוכנותו.

10. ראוי לציין כי ביום 23.11.2021 ניתנה החלטה של בית המשפט לתעבורה בתיק הנוסף שבו העורר עצור ובה נקבע כי לנוכח החלטתו של בית המשפט המחוזי בהליך דנן, ובהסכמת בא-כוח העורר, העורר יעצר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. בית המשפט לתעבורה הוסיף כי ככל שסטטוס המעצר של העורר ישתנה במסגרת ההליכים בתיק דנן, ייקבע דיון מחודש בשאלת המעצר.

הערר

11. בערר שבפני טוען העורר כי בית המשפט המחוזי שגה בקבעו שקיימות ראיות לכאורה בעוצמה מספקת למעצרו. טענתו המרכזית של העורר בהקשר זה היא כי התקשורת בינו לבין המתלון, בכתב ובעל-פה, בנוגע להשבת הרכב והתשלום עליו, אינה עולה כדי עבירה של סחיטה באיומים בנסיבות מחמירות. בקשר לכך נטען כי גם המתלון עצמו קילל את העורר ואיים עליו, וכי בזמן אמת המתלון לא חש מאוים מהשיחה עם העורר. לחלופין טוען העורר, כי היה על בית המשפט המחוזי להורות על שחרורו לחלופת מעצר, ולמצער לבחון את האפשרות למעצרו בפיקוח אלקטרוני. בקשר לכך טען העורר כי מסקנתו של שירות המבחן לא הייתה מבוססת וכי המפקחים שהוצעו כשירים למלאכה.

12. הדיון בערר התקיים בפני ביום 2.12.2021. בא-כוחו של העורר פרס יריעת טענות רחבה שהתמקדה בסוגיית הראיות לכאורה. בעיקרו של דבר, נטען כי הראיות אינן מניחות בסיס איתן דיו לעבירה המיוחסת של סחיטה באיומים, בהתחשב בכך שעצם הדרישה שהופנתה למתלון להחזיר את הרכב הייתה מוצדקת. על כן, כך נטען, לכל היותר יש בחומר די כדי להניח בסיס לעבירה של איומים, שחומרתה פחותה בהרבה. עוד נטען, כי יש קושי לקבל את קביעת בית המשפט המחוזי באשר למסוכנותו של העורר, כאשר פרטי המעשים המיוחסים לו בכתב האישום, מחודש מרץ 2021, נחשפו רק בחקירת המתלון בחודש יוני, כשלושה חודשים מאוחר יותר, וזאת אגב חקירה אחרת, וכאשר המתלון עצמו לא התלון מיוזמתו בעניין. בהמשך לכך, נטען כי יש מקום לשחרר את העורר, שהוא כאמור אדם צעיר, לחלופת המעצר שהוצעה.

13. מנגד, עמדת המדינה היא שדין הערר להידחות. המדינה טוענת כי מהודעות המתלון, ובפרט מההודעה מיום 30.6.2021 עולה כי הוא חש מאוים כתוצאה מהשיחה ומההתכתבות עם העורר, וכי כתוצאה מכך הוא השיב את הרכב לבעליו. עוד נטען כי הודעתו של אבני במשטרה מחזקת את "סיפור המסגרת" שהציג המתלון בהודעותיו. לבסוף נטען, כי ההתנהגות המיוחסת לעורר היא בעלת מאפיינים עברייניים ומשקפת מסוכנות המצדיקה מעצר מאחורי סורג ובריא.

14. להשלמת התמונה יצוין כי ביום 6.12.2021 התקבלה בקשה מטעמו של העורר להשלמת טיעון בעקבות הדיון שנערך וביחס לפסיקה שהוזכרה בו. בנסיבות העניין ולנוכח המסקנה שאליה הגעתי, לא ראיתי מקום להידרש לתוכן הטענות הנוספות של העורר.

דיון והכרעה

15. לאחר שעיינתי בערר ובנספחים, שמעתי את טענות הצדדים בדיון שנערך בפני ובחנתי את חומר החקירה שהוגש לעיוני, הגעתי לכלל מסקנה שדין הערר להתקבל. בתמצית, אני סבורה כי חל כרוסום בעוצמתן של הראיות, באופן המצדיק להורות על מעצרו של העורר בפיקוח אלקטרוני ובפיקוח אנושי של המפקחים שנבחנו במסגרת התסקיר המשלים.

16. בית המשפט המחוזי ביסס את קביעתו לפיה קיימת תשתית ראייתית לכאורית מספקת על הודעותיו של המתלון, ובעיקר על הגרסה שהציג בהודעתו האחרונה מיום 30.6.2021. עיינתי בכובד ראש בהודעות, והתרשמתי כי התמונה הראייתית המצטיירת מורכבת יותר מזו המוצגת על-ידי המדינה.

17. אכן, אין חולק כי בין העורר למתלון התקיימו חילופי דברים במסגרתם דרש העורר מהמתלון להחזיר לאבני את הרכב. כמו כן, נדמה לכאורה כי בעקבות אותם חילופי דברים השיב המתלון בסופו של דבר את הרכב, ובמובן זה נדמה שהשיחה בין השניים השיגה את מטרתה. אולם, מעבר לכך קיימות אי-בהירויות.

18. גרסת המתלון, כפי שהוצגה בהודעותיו במשטרה ובעיקר בהודעתו מיום 30.6.2021, דומה בעיקרה לזו המופיעה בכתב האישום. המתלון תיאר כי העורר התקשר אליו, הציג עצמו כשותפו של אבני, ושאל אותו מדוע הוא אינו מחזיר את הרכב. המתלון שאל את העורר מיהו, ובתגובה אמר לו המתלון שיחפש את שמו ב"גוגל". בעקבות זאת המתלון קילל אותו וניתק את הטלפון. לאחר מכן שלח העורר למתלון הודעה שנוסחה "אתה לא יודע עם מי אתה מתעסק, חבל עליך". המתלון השיב "חבל עליך" (ראו: הודעת המתלון מיום 30.6.2021, עמ' 2, שורות 20-24, וכן בעמ' 4 שורות 108-109). בהמשך תיאר המתלון כי העורר שלח לו תמונה שבה צולמה דלת הכניסה של בית הורי המתלון וכתב לו "תגיד כן". על כך השיב המתלון "כן כן כן", והוסיף: "הכל מצולם ... חכה שמה 5 דקות", והעורר כתב בתגובה "אנשים שלי גם עוד חצי שעה" (שם, בעמ' 4-5).

19. לצד זאת, המתלון מודה כי אף הוא קילל את העורר, דיבר אליו בחריפות ואף איים עליו "בכך שאמרתי לו לחכות שכאילו האנשים שלי גם יבואו" (הודעתו של המתלון מיום 24.6.2021, עמ' 2, שורות 33-34).

20. עוד יש לומר, כי קיימים הבדלים בין הגרסאות שהציג המתלון בהודעותיו השונות, שאינם בשולי הדברים. כך למשל, בעוד שבחקירתו הראשונה מיום 21.6.2021 אמר המתלון שהעורר "שלח לי הקלטה נראה לי ורשם לי 'אני ליד הבית שלך תגיד כן'" (שם, בעמ' 3; ההדגשות הוספו - ד' ב' א'), בחקירותיו מיום 24.6.2021 ומיום 30.6.2021 מסר המתלון כי העורר שלח לו תמונה של בית הוריו. כמו כן, רק בחקירותיו המאוחרות הציג המתלון את פרשנותו לפיה הניח שהעורר מתכוון לזרוק רימון על בית הוריו. מקומם של ההבדלים האמורים להתברר בהליך העיקרי, והם הובאו כעת רק על קצה המזלג כדי להדגים כי אין לשלול את הטענה שהגרסה לפיה המתלון חש מאוים מדברי העורר היא גרסה שהתפתחה במהלך החקירה.

21. על כך יש להוסיף כי קיים קושי לקבוע בשלב זה שההתכתבות בין הצדדים, שצורפה כחלק מחומר החקירה, מחזקת את גרסת המתלון. כך, משום שהעיקר חסר מן הספר, במובן זה שההודעות שעל-פי הנטען שלח העורר למתלון, אשר הכילו תוכן של איומים, נמחקו ולא נמצא להן תיעוד. המתלון טען בחקירתו כי החליף את הטלפון הנייד שברשותו. כך או כך, יש קושי מובן להסתפק בצילומי המסך של ההודעות שנמחקו כדי להוכיח שהתכתובת בין השניים עולה כדי סחיטה באיומים. לא נעלם מעיני כי המתלון תיאר שעצם מחיקת ההודעות על-ידי העורר מיד לאחר שנשלחו גרמה לו לתחושת פחד (הודעה מיום 30.6.2021, עמ' 2 שורות 24-25) אך אין די בתחושתו הסובייקטיבית של המתלון (שלא נזכרה בהודעתו הראשונה) כדי לבסס תשתית ראייתית לכאורית מספקת לצורך מעצרו של העורר בשלב זה של ההליך.

22. ועוד זאת. בניגוד לבית המשפט המחוזי, לא התרשמתי כי הודעות ה"ווטסאפ" שלא נמחקו מתיישבות עם גרסת המתלון, לפיה חש מאוים מהשיחה עם העורר. למעשה, בזירות המתבקשת, ניתן לטעון כי אלו מלמדות דווקא את ההיפך. בהקשר זה ניתן להצביע על הודעתו של המתלון לעורר למחרת היום שבו היו חילופי הדברים המתוארים בכתב האישום. וכך כתב המתלון לעורר: "לא מכיר אותך ולא עשיתי גוגל פשוט אם [כך במקור] כולם אני מדבר ככה לא מחפש בעיות בורח מהם ... ושיהיה לי ולך אחלה סופ"ש וחיים שמחים ומאושרים אהרון היקר" (מוצג המסומן 6 בחומר החקירה שהוגש לעיוני). בהמשך הדברים ביקש המתלון מהעורר "ארכה" של מספר ימים להשבת הרכב, העורר השיב לו "לא אחי אני צריך ל[ה]כניס את הרכב לטיפול", והמתלון השיב "טוב אחי אני יוצא אליו בזמן הקרוב" (שם). ניתן להתרשם שחילופי הדברים, לפחות בשלב זה, היו בנימה "חברית" יותר, ומכל מקום לא משתמע מהם טון מאיים.

23. ולבסוף, בניגוד לנטען על ידי בא-כוח המדינה, עיון בהודעתו של אבני (אשר נחקר באזהרה) אינו מעלה כי הוא מאשר את גרסת המתלון. למעשה, כאשר נשאל במפורש האם "שלח" את העורר למתלון כדי לאיים עליו, הוא שב והכחיש זאת בתוקף (ראו למשל הודעתו במשטרה מיום 29.6.2021, בעמ' 6-7).

24. אינני מייחסת בשלב זה משקל לטענות שמעלה בא-כוחו של העורר לפיהן לא מתקיימים יסודותיה של עבירת הסחיטה באיומים משום שהעורר דרש מהמתלון להחזיר רכב שאינו שלו, מקומן להתברר במסגרת ההליך העיקרי. בשולי הדברים, ומבלי לקבוע מסמרות לעניין זה, אציין כי בית משפט זה כבר נדרש בעבר לסוגיית תחולתה של עבירת הסחיטה באיומים במצבים שבהם אדם מונע על-ידי איומים לעשות מעשה שהוא מחויב לעשותו (ראו למשל: ע"פ 286/84 מדינת ישראל נ' גוזלן, פ"דלח(3) 572, 578 (1984)).

25. בסיכומי של דבר אני סבורה כי ישנו כרסום בתשתית הראייתית הלכאורית שהוצגה בשלב זה, באופן שאינו מצדיק את מעצרו של העורר מאחורי סורג ובריח. לא נעלם מעיני כי שירות המבחן לא בא בסופו של יום בהמלצה על

שחרורו של העורר לחלופת המעצר המוצעת בשל התרשמותו כי המפקחים המוצעים לא יוכלו לאיין את המסוכנות הנשקפת מהעורר. ואולם, במכלול הנסיבות, ואף בשים לב למעצרו של העורר עד כה במשך כששה חודשים, אני סבורה כי תוספת של פיקוח אלקטרוני יכולה להוות גורם מרתיע נוסף, באופן היוצר חלופה הדוקה דיה. לצורך, יושב התיק לבית המשפט המחוזי על מנת שיורה על מתן חוות דעת מטעם הממונה על הפיקוח האלקטרוני באשר להתאמת מקום המעצר המוצע למעצר בפיקוח אלקטרוני וכן יקבע את תנאי הערבות שיושתו על העורר והמפקחים.

26. ככל שיעלה בידי העורר להציג מפקחים נוספים בהמשך, אלו ייבחנו על-ידי שירות המבחן במסגרת תסקיר משלים שיוגש, והצדדים יוכלו לטעון טענותיהם בעניין בפני בית המשפט המחוזי. ככל שבית המשפט המחוזי יתרשם כי מדובר בחלופה הדוקה דיה, ניתן יהיה להורות על שחרורו של העורר למעצר בית מלא בתנאי ערבות ובפיקוח.

27. אשר על כן הערר מתקבל כאמור בפסקה 25 לעיל.

ניתנה היום, ה' בטבת התשפ"ב (9.12.2021).

ש ו פ ט ת